

Çağdaş Seramik Sanatında Geleneksel Kırkyama Tekniğinin Kullanımı

The Use of Traditional Patchwork Technique in Contemporary Ceramic Art

Dr.Öğr. Üyesi Fulya SAVAŞ

ORCID: 0000-0001-8222-0709 ◆ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ayvacık Meslek Yüksekokulu,
El Sanatları Bölümü ◆ fulya.savas@comu.edu.tr

Öğr.Gör. Seyfullah BÜYÜKÇAPAR

ORCID: 0000-0003-1798-6155 ◆ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çan Meslek Yüksekokulu, El
Sanatları Bölümü ◆ seyfullahbuyukcapar@comu.edu.tr

Özet

Tarihsel süreçte insanoğlunun hüner ve becerilerinin gelişimi ile oluşan el sanatları, geleneksel kültürel değerlerin tanıtımında önemli rol oynamaktadır. Geleneksel kültürel mirasımızı oluşturan el sanatlarımızın önemli bir parçasını kırkyama sanatı oluşturmaktadır. Kırkyama, atık kumaş parçalarını birleştirme tekniklerinin tümüne verilen isimdir. Kırkyama tekniğinde, kullanım ya da giyim eşyası olarak değerlendirmek amacıyla kare, üçgen gibi geometrik şekillerde kumaş parçaları kesilir. Kesilen çeşitli renk ve desenlerdeki kumaş parçaları, belirli bir düzen içerisinde yan yana getirilerek dikilmektedir. Dikilen parçalardan bohça, yatak örtüsü, seccade, yatak yüzü elbise gibi büyük boyutta ürünler elde edilmektedir. Kırkyama tekniğinde genellikle kesik kumaş parçaları, uygulama yapan kişinin beğenisi doğrultusunda renk ve desen dengesi gözetilerek bir araya getirilmektedir. Kırkyama sanatının kullanıldığı ürünler, görsel yönden estetik değer taşımasının yanında, bizlere döneminin moda olan kumaş renkleri ve desenleri hakkında bilgi veren belge niteliği taşımaktadır. Anadolu'da halk arasında ulama, yamalı bohça, kırk pare, hanım dilendi bey beğendi gibi isimlerle bilinen bu sanata her kültürde rastlanılmaktadır. Dünyada yaygın olarak, "patchwork" ismiyle bilinmektedir. "Patch" yama, "work" iş kelimelerinin birleşimi Türkçe karşılığı 'yama işi' anlamına gelmektedir. Türk sanatında bilinen ilk kırkyama örneği, M.Ö. 5. yy a ait Pazırık kurganında bulunan renkli keçe parçalarından oluşan yatak örtüsüdür. Tarihi çok eskiye dayanan kırkyama tekniği, 15. Ve 16. Yüzyıl başlarında ticari yollarla Orta Asya ve İpek yolu üzerinden Hindistan, Avrupa ülkelerine geçmiştir. Kırkyama tekniği zaman içerisinde resim, heykel, minyatür gibi birçok sanat dalı ile disiplinler arası etkileşimin içerisinde yer almaya başlamıştır. Bu bağlamda günümüz seramik sanatçıları da eserlerinde kırkyama tekniğini ele almışlardır. Bu makalede, kırkyama tekniğini eserlerinde kullanan seramik sanatçılarının çalışmaları teknik ve tasarım yönünden incelenmiştir. Sanatçılar, kırkyama tekniğini yenilikçi bakış açıları ile seramik yüzeylerde yorumlayarak, kaybolmaya yüz tutmuş kültürel değerlerimizi yaşatmaya devam etmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Kırkyama, Seramik, Geleneksel, Sanat, Kumaş.

Extended Abstract

Handicrafts have emerged to meet the needs of individuals such as covering and protection since the existence of human beings. The handicrafts, which developed with the skills and skills of people over time and changed according to the natural conditions, have come to reflect the cultural characteristics, artistic tastes, traditions and customs of the society in which they emerged. Kırkyama, which is the cultural richness of Anatolia from part to whole; It is one of the traditional Turkish Handicrafts. Kırkyama is known in Anatolia with names such as forty pare, patchwork bundle, lady dillendi bey liked. In this article, the most commonly used term 'pattern patch' in Turkish culture will be used. The English equivalent of patchwork, which is widely known in other countries, is 'patchwork'. The Turkish equivalent of the combination of the words 'patch' yama, 'work' means 'patch work'. In Turkish culture, the word forty; It is known that it comes from proverbs such as splitting hair and forty years of memory. Kırkyama is a handicraft art that emerged as a result of recycling waste clothing and fabric pieces. Since it is the whole of patience and manual labor, it is also seen as a symbol of solidarity.

Every country has its own unique patchwork practices in its culture. Patchwork technique is used in many countries around the world today. The motifs, patterns and fabric features of the visual culture of each country in their own geography are buried on patchworks such as bundles, bedspreads and pillowcases. Patchwork technique is used in a wide range of industrial home textile products, interior and exterior decoration designs of architectural structures and the fashion industry. Patchwork designs created by countries in their own unique style from past to present provide artistic productions as well as craft products.

It is known that the patchwork technique, which dates back to ancient times, was encountered in Central Asia and countries on the Silk Road. The first examples of patchwork in Europe are bedspreads produced in 1718. It is known that the art of patchwork emerged as a result of the evaluation of fabric pieces, since the fabrics that came to India and other European countries by commercial means were very expensive at the beginning of the 15th and 16th centuries. In 1863, the participation of the Ottomans in international exhibitions such as Paris and London, with the products of our handicrafts, played an important role in the promotion of our handicrafts in Europe. The palace bundles from the beginning of the 16th century in the exhibition attracted a lot of attention.

In the 1960s, the postmodern movement of thought began to change in all areas of art and artists applied to different materials to express themselves. In this context, most artists have preferred to use fabric in their works, as in the patchwork technique. The technique, which was created with the aim of adding and evaluating the old fabric pieces without wasting, turned into an art over time. Today, it is considered as a design element in the hands that take the technique and aesthetics of art, leaving the feature of being produced in line with the needs.

In the historical process, patchwork technique is gaining importance day by day. This handicraft technique, which is progressing day by day, has become a method preferred by today's artists. In the historical process, the patchwork technique, which was created by bringing together the pieces of fabric in order to evaluate the cut fabric scraps of human beings, affected the interdisciplinary fields as well as the art of ceramics. Artists have included this technique in their works visually and technically. There are artists who design by being visually influenced by fabric patterns, and there are also artists who use the traditional patchwork technique in their works. Examples of these artists are Zoe Hilyard, Yee Sooyung, Yehrim Lee, Susan O'Byrne. Artists generally tried innovations for ceramic form by not giving up on the traditional patchwork patterns and fabrics of their own cultures. It made the patchwork patterns appear more dynamic on the ceramic necks. Some of the techniques used are; transferring fabric images to ceramic surfaces, creating a patchwork image by using the fabric and the patches themselves, string, wool etc. together with ceramic pieces. These are various techniques such as combining ceramic forms by sewing them together. The perspectives of societies on art have been shaped by the change in the concepts of space and time. Like the interaction in all areas of life, the art of ceramics has been shaped by intertwining with many disciplines. The use of traditional patchwork technique in ceramic works sets an example in interdisciplinary art interaction. The works of art shaped by the change of cultures reflect the characteristics of their own age. The development of interdisciplinary art will increase the interaction between art branches. Thus, artists who are in search of new materials and techniques will gain a different perspective.

The aim of this research is to examine the development of the patchwork technique, which is a craft product from our traditional handicrafts, starting from its history and its effects on ceramic art. In this context, it includes the examination of the reflections of the Kırkyama technique on the contemporary art environment, how it is evaluated, the effect it creates, and the ways of expressing the artists in the way they handle and interpret this technique.

In this article, the scope of the research is limited to the artists who use patchwork art most prominently in their ceramic works. The research is considered important in that there are not many resources in terms of the subject and that it can provide creative ideas to artists or artist candidates who are in search of new ideas in the interdisciplinary field, who want to get to know new materials and use them together.

Keywords: Patchwork, Ceramic, Traditional, Art, Fabric.

Giriş

El sanatları, insanoğlu var olduğundan itibaren bireylerin örtünme, korunma gibi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ortaya çıkmıştır. Zaman içerisinde insanların hüner ve becerileri ile gelişerek, doğa şartlarına göre değişimler gösteren el sanatları, ortaya çıktığı toplumun kültürel özelliklerini, sanatsal beğenilerini, gelenek ve göreneklerini yansıtır duruma gelmiştir. El sanatları içerisinde yer alan kaybolmaya yüz tutmuş tekniklerden birisi kırkyama tekniğidir. Kırkyama, atık kumaş parçalarını birleştirme tekniklerinin tümüne verilen isimdir. Bu teknikte, kullanım ya da giyim eşyası olarak değerlendirmek amacıyla kare, üçgen gibi geometrik şekillerde kesilen çeşitli renk ve desenlerdeki kumaş parçaları, belirli bir düzen içerisinde yan yana getirilerek dikilmektedir (Önbaş, Mutlu, 2018: 5). Yama kültüründen gelen kırkyama, Anadolu'da halk arasında yaygın olarak; ulama, kırk pare, yamalı bohça, hanım dilendi bey beğendi gibi isimlerle, dünyada ise yaygın olarak, "patchwork" ismiyle bilinmektedir (Dal, Kahraman, 2021: 562). Kırkpare ve kırkyama tekniğinde, küçük parça atık

kumaşların yan yana getirilip birleştirilmektedir. Birleşen parçalar ile yeni büyük boy kumaşlar oluşturulması amaçlanmıştır. “Kırk” ve “pare” sözcüklerinin birleşiminden meydana gelen kırkpare kelimesinde “pare”, Farsça bir kelime olup, “parça” anlamındadır. Türk kültüründe kırk kelimesinin ise, kılı kırk yarmak, kırk yıl hatır gibi atasözlerinden geldiği bilinmektedir (Özpulat, 1994: 36). Ayrıca, kırkpare sanatındaki “kırk” sayısı nazar inancı ile de ilişkili olup, halk arasında bu teknik ile üretilmiş eşyaların uğur getireceğine inanılmaktadır (Odabaşı, 2021: 16).

Geleneksel kırkyama tekniği ile bohça, seccade, yatak örtüsü, yastık yüzü, yorgan yüzü, kıyafet gibi çeşitli ürünler yanında, halı parçalarının birleştirilmesiyle oluşturulan kırkyama yaygılar da bulunmaktadır (Karatay, 2019: 144). Kırkyama tekniğinde genellikle kesik kumaş parçaları, uygulama yapan kişinin beğenisi doğrultusunda renk ve desen dengesi gözetilerek bir araya getirilmektedir. Kırkyama sanatının kullanıldığı ürünler, görsel yönden estetik değer taşımasının yanında, bizlere döneminin moda olan kumaş renkleri, desenleri ve türleri hakkında bilgi veren belge niteliğindedir (Küçük Kurt, 2021: 255). Büyükannelerimizin elinde gelişen bir sanat olarak kabul edilen kırkyama, 13.yy. da Avrupa'nın yaşam kültüründe yerini alarak “patchwork” olarak isimlendirilmiştir (Önbaş, Mutlu, 2018: 5). Kırkyamanın İngilizce karşılığı “Patchwork” olarak bilinmektedir. “Patch” yama, “work” iş kelimelerinin birleşimi Türkçe karşılığı “yama işi” anlamına gelmektedir (Karatay, 2019: 143).

Türk sanatında bilinen ilk kırkyama örneği, M.Ö. 5. yy a ait Pazırık kurganında bulunan yatak örtüsü buluntusudur (Resim1). Hayavan mücadelelerinin sahnelendiği renkli keçe parçalarından örtü oluşmaktadır (Önbaş, Mutlu, 2019: 8).

Resim 1. Pazırık Kurganlarından Çıkarılmış Keçe Örtü (URL 1)

Tarihi çok eskiye dayanan kırkyama sanatına Orta Asya ve İpek yolu üzerindeki ülkelerde rastlanılmıştır. Bu sanatın Avrupa'da ilk örnekleri ortaçağda 1718 de üretilen yatak örtüleridir. Kırkyama sanatını 15 ve 16. Yüzyıl başlarında ticari yollarla Hindistan ve diğer Avrupa ülkelerine gelen kumaşlar çok pahalı olduğu için kumaş parçalarının değerlendirilmesi sonucu kırkyama tekniğinin ortaya çıktığı bilinmektedir (Resim 2).

Resim 2. Bilinen en eski ipek kırkyama örtüsü, 1718 (URL 2)

1863 yılında Osmanlıların İstanbul'da Sergi-i umumi-i Osmanlı isimli sergisi ve Paris, Londra gibi uluslararası sergilere el sanatlarımızın ürünleri ile katılımları Avrupa'da el sanatlarımızın tanıtımında önemli rol oynamıştır. Sergide yer alan 16. Yüzyılın başına ait saray bohçaları oldukça dikkat çekmiştir. Bu yamalı bohçalar padişah için dikilen kaftanları muhafaza etmek için artan ipek kumaş parçalarından oluşmaktadır (Önbaş, Mutlu, 2018: 12).

Resim 3. Parçalı Bohça, Renkli İpek Kumaş Parçaları ile Yerleştirme ve Desen Detayı 115X120 cm, 16.yy, Osmanlı (Sönmez 2019: 18)

Yama, önceleri eskiyen kıyafetlerin uzun süre giyebilmesi için tamir yani onarım amaçlı yapılmaktaydı. Eskiyen artık kumaş parçaların ziyan edilmeyerek, birbirine eklenip değerlendirilmesi amacı doğrultusunda oluşturulan teknik, zaman içerisinde sanata dönüşmüştür. Günümüzde ihtiyaç doğrultusunda üretilme özelliğinden çıkarak, sanatın tekniğini ve estetiğini alan ellerde tasarım ögesi olarak değerlendirilmektedir (Özpuat, 1994: 38). Farklı desen ve renklerde kumaşların birleştirilmesiyle uygulanan kırkyama tekniği, halı, minyatür, kaligrafi yazma, nakış resim sanatı gibi birçok sanata etki etmiştir (Bayramoğlu, 2013,1). Dünyada çoğu sanat dalını etkisi altına alan kırkyama, kolaj adıyla da bilinmektedir. Kolaj tekniğini eserlerinde uygulayan ünlü sanatçılara örnek olarak, Picasso tabloları gösterilebilir. Sanatçı ilk kolaj çalışmasını kare şeklinde kestiği kağıtları yatay ve dikey yan yana getirerek oluşturmuştur (Kazaklı, 2012: 4). 1960 yıllarda postmodern düşünce akımı ile

sanatın her alanında değişimler başlamış ve sanatçılar kendilerini ifade edebilmek için farklı malzemelere başvurmuşlardır. Bu yıllarda sanat dalları arasındaki etkileşim tekstil sanatını da olumlu yönde etkilemiştir. Görülen değişim ve gelişmeler sonucu disiplinler arası geleneksel tekniklerin kişisel yorumları ön plana çıkmıştır (Berber, Arabalı, 2021: 54). Bu bağlamda günümüze çoğu sanatçı kırkyama tekniğinde olduğu gibi eserlerinde kumaş kullanmayı tercih etmiştir. Kolaj tekniğine benzerliğinden dolayı kırkyama tekniğini eserlerinde kullanan diğer bir sanatçı, Romare Bearden'dur. Sanatçının 1970 yılında ürettiği "Patchwork Quilting" (Kırkyama Yorgan) isimli çalışması, New York Modern Sanatlar Müzesinde sergilenmektedir (Sevim, Yeşilmen 2016: 184). Bu makalede, birçok tasarımcıya ilham kaynağı olan kırkyama sanatının günümüz seramik sanatındaki yeri ve önemi ele alınmıştır.

Resim 4. Patchwork Quilt (Kırkyama Yorgan), 90.9 x 121.6 cm, 1970 (URL 3)

Yöntem

"Çağdaş Seramik Sanatında Geleneksel Kırkyama Tekniğinin Kullanımı" başlıklı makalede kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel el sanatlarının önemli bir parçasını oluşturan kırkyama tekniğinin, seramik sanatına etkileri araştırılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın konusu ile ilgili görsel ve yazılı kaynaklara elektronik ortamda ulaşılmış olup, seramik sanatçıların eserleri teknik ve tasarım yönünden incelenmiştir.

Bulgular

1. Kırkyama Tekniğini Seramik Eserlerinde Kullanan Sanatçılar ve Eserlerinden Örnekler

Tarihi süreçte insanoğlunun kesik kumaş artıklarını değerlendirmek amacıyla kumaş parçalarını bir araya getirilmesiyle oluşturulan kırkyama tekniği disiplinler arası alanları etkilediği gibi seramik sanatını da etkisi altına almıştır. Sanatçılar bu tekniğe görsel ve teknik açıdan eserlerinde yer vermişlerdir. Görsel olarak kumaş desenlerinden etkilenecek tasarım yapan sanatçılar olduğu gibi geleneksel kırkyama tekniğini eserlerinde kullanan sanatçılarda bulunmaktadır. Aşağıda kırkyama tekniğine seramik çalışmalarında yer veren sanatçılar ve eserleri yer almaktadır.

1.1. Fulya Savaş

Seramik Karo sektöründe uzun yıllar tasarımcı olarak çalışan akademisyen Fulya Savaş, 2013 yılı sonrasında dönemin trendlerine uygun bir biçimde seramik duvar ve yer karosu tasarımlarında yerel

ögelere yer vermiştir. Tasarımcı, özellikle yer karolarında kırkyama tekniğinden ilham alarak, Türk motiflerini karo yüzeyleri üzerinde tanıtmayı hedeflemiştir. Tasarımcının dekorlu karo tasarımlarında motifler, dijital teknolojiye uygun, yüksek çözünürlükte ve Türk çini sanatını yaşatır biçimde iç mekân estetiğine uygun tasarlanmıştır. Dijital baskı teknoloji ile üretilen karo tasarımlarında renk ve motifler birbiri ile uyum içerisindedir. Renk olarak genellikle mavi ağırlıklı oluşan tasarımlar, duvar karosunda 30x60 tezgah arası olarak kalıplı üretilmiştir (Resim 5). Yer karosunda ise, 45x45 cm kırkyama desenli karolar, mat sırlı olarak 1200° fırın pişirimi gerçekleştirilerek, seri üretilmiştir (Resim 6). Sanatçının tasarımları 2016 Unicera seramik ve banyo fuarında tanıtım amaçlı olarak sergilenmiştir.

Resim 5. Dijital baskı tezgah arası karo, Tamsa Seramik AŞ, Tasarım: Fulya Savaş

Resim 6. Dijital baskı yer karoları, Tamsa Seramik AŞ, Tasarım: Fulya Savaş

1.2. Sıdika Sibel Sevim

Akademisyen seramik sanatçısı Sıdika Sibel Sevim, seramik çalışmalarında Anadolu uygarlıklarının kültürel mirasından yola çıkarak, bütün insanları ilgilendiren kültürel değerleri eserlerine yansıtmaktadır. Anadolu'da geçmişte kullanılan çini motiflerinin izlerini, farklı dekor teknikleri ile seramik form ve takıların yüzeylerine özgün bir biçimde uygulamaktadır. Sanatçı, beyaz kilden ürettiği küp, çadır, çanak, kuş, tabak, karo gibi seramik çalışmalarında birbirinden farklı halıç işi, çintemani, lale, Selçuklu geometrisi desenlerinin izlerini farklı dekor teknikleri ile yüzeylere aktarmaktadır. Sanatçı geleneksel kırkyama tekniğinden ilham alarak eserlerinde motifleri bir araya getirerek özgün tasarımlar oluşturmaktadır. Eserlerini teknik yönden özgürce oluşturan sanatçı, kırkyama çalışmalarında fırça

dekor tekniğini estetik bir biçimde kullanmaktadır (Resim 7). Seramik yüzeylerde farklı renk geçişleri kullanmış olup, sıraltı ve sır üstü dekor uygulamalarında altın yaldızı tercih etmiştir. Sanatçının eserleri 2014 yılında Eskişehir Seramik Park' ta sergilenmiştir (Resim 8).

Resim 7. Sıdika Sibel Sevim, Sır Küpleri, 2012-2013 (URL 4)

Resim 8. Sıdika Sibel Sevim, Seramik Sergisi, Eskişehir-Seramik Park, 2014 (URL 5)

1.3. Yee Sookyung

Disiplinler arası çalışmalarıyla tanınan Koreli seramik sanatçısı Yee Sookyung, porselen reproduksiyonlarında, birbirinden bağımsız olarak kırılmış atık porselen parçalarını geleneksel Kintsugi yöntemini kullanarak bir araya getirmektedir. Altınla tamir anlamına gelen kintsugi tekniği kırkyamanın seramik çeşidi olarak düşünülebilir. Sanatçı, atık porselen parçalarını altın tozlu ile birleştirerek, alışılmışın dışında çağdaş seramik heykel görüntüleri elde etmektedir. Böylelikle geleneksel Kore kültüründeki kavramlara vurgu yapmasının dışında, izleyene sanatçının kim olduğunu da sorgulatmaktadır (Ağatekin, 2012).

Sanatçı, Smart Museum da sergilenen “Translated Vase” serisinde, Güney Kore seramik fırınından kurtarılan atık parçalarını kullanmıştır. Mavi beyaz atık çömlek parçalarının dekorları; hayvan, yaprak ve geometrik motiflerdir. Birbirinden farklı parçalar, kırkyama tekniğindeki gibi altın şeritler biçiminde epoksi aracılığıyla birleştirilmiştir (Resim 9). Büyük bir tümörü anımsatan heykellerde sanatçı altın şeritlere atıfta bulunarak, dikişler ve damarların bağlayıcı olduğu kadar koparan da olduğunu vurgulamaktadır (URL 6).

Resim 9. Yeesoonyung, “Translated Vase,” 2007 (URL 6)

1.4. Gail Markiewicz

Seramik sanatçısı Markiewicz, yüksek lisans eğitimini Güney Connecticut Üniversitesinde tamamlamıştır. Ardından okuduğu yıllarda seramik ile tanışan sanatçı, Penland El Sanatlarında eğitime devam etmiştir. (Karadeniz, Önder, 2021: 131). Markiewicz üç boyutlu seramik heykel formlarında oyma(ajur) doku tekniklerine yer vermiştir. Çalışmalarını oluştururken her bir seramik parça yüzey üzerine farklı desenleri oyarak işleyerek bir araya getirmiştir. Çalışmalarını kırkyama (patchwork) tarzında çalışan sanatçı üç boyutlu seramik heykel formları oluşturmuştur. Teknik olarak kil parçalarını tek tek plaka yöntemiyle açmıştır. Plaka açtığı çamurun yüzeyine çağdaş ve antik dokuları basarak forma dinamizm katmıştır (Resim 10). Her bir dokulu parçayı kırkyama tekniğindeki gibi birleştirerek heykellerini oluşturmuştur. Sonra da bu formlara farklı pişirim teknikleri uygulayarak kırkyama sanatını çalışmalarında uygulamıştır (URL 7).

Resim 10. Gail Markiewicz, *Seramik Çalışmaları* (URL 7)

1.5. Tomomi Kamoshita

Seramik öğretmeni ve aynı zamanda seramik sanatçısı olarak tanınan Tokyo doğumlu Tomomi Kamoshita, çömlek ve seramik takı eserler üretmektedir. Sanatçı son dönem takı çalışmalarına geleneksel Japon kintsugi tekniğini dâhil ettiği görülmektedir. Sanatçı takı uygulamalarında birbirinden farklı kırık seramik parçalarını, metalik tozlarla birleştirerek, geleneksel kırkyama tekniğine vurgu yapmaktadır (Dal, 2021: 55). Denizden gelen hediye isimli son takı uygulamasında dalgaların kıyıya vurduğu zaman getirdiği kırık seramik parçalarını kendi sanat anlayışı ile birletirmiştir (Kanışkan, 2018: 171).

Resim 11. Tomomi Kamoshita, *Takı Çalışmaları* (URL 9)

1.6. YehRim Lee

Güney Kore'li sanatçı YehRim Lee, seramik enstalasyon çalışmalarında genellikle Kore kırkyama tekniği olan Jogakbo'ya atıfta bulunmaktadır. Jogakbo, geleneksel atık kumaş parçalarından bojagi isimli yerli sarma bezleri oluşturmak için kullanılan bir patchwork tarzıdır. Bu teknikte, handan döneminden kalan farklı renkli atık kumaş parçaları kare ve dikdörtgen biçimli eklenerek, jogakbolar üretilmiştir (Resim 12). Jogakbo'nun üretiminde ipek, pamuk, kenevir, kâğıt ve Doğu Asya'ya ait parlak bir görüntüsü olan "rami" denilen bir bitki lifi kullanılmıştır (URL 9).

Resim 12. Kadın Jogakbo örneği, Kore, 1993, Victoria & Albert Müzesi, Londra / Chunghie Lee (URL 9)

Resim 13. YehRim Lee, Enstalasyon Çalışması (URL 10)

Sanatçı YehRim Lee, enstalasyon çalışmasında, tekstil ve seramik parçalarını birleştirerek, geleneksel Kore patchwork tekniği Jogakbo'ya atıfta bulunmaktadır (Resim 13). Tekstil malzemesiyle yama görüntüsü oluşturan sanatçı böylelikle Kore kirkyama kültürünü eserlerine yansıtmaya çalışmıştır. Kirkyamayı yorumladığı çalışmalarında kullanılan renkler, yünler ve dokular bir bütün olarak görülmektedir (Dal, 2021: 566). Sanatçı kullandığı elyaf, yün gibi tekstil malzemeleri ile seramiği bir araya getirerek, izleyiciye çağdaş seramik sanatının, disiplinler arası etkileşimler aracılığıyla farklı yorumlanabilirliğini göstermektedir.

1.7. Susan O'Byrne

İrlanda ve Birleşik Krallık 'ta geniş çapta kişisel ve karma sergiler açan İrlandalı seramik sanatçısı Susan O'Byrne, tarih boyunca yetişkin yaşamının karmaşıklığını basitleştirmek için hikâyelerde yer alan hayvan figürlerinden yola çıkarak tasarımlar gerçekleştirmektedir. Sanatçı, hayvan imgelerinin, adlarının, şekillerinin renklerinin hayal gücümüzü beslediğine inanmaktadır. Çocukluğundan itibaren

oluşan hayvan sevgisini seramik heykellere dönüştüren sanatçı eserlerinde porselen kâğıt hamuru kullanmaktadır. Sanatçı kestiği baskı desenlerini yama biçiminde yan yana getirerek seramik heykelleri üzerine kır yama biçiminde uygulamaktadır (Resim 14).

Resim14. Susan O'Byrne, Pathwork Kuş Heykeli (URL 11)

Sonuç ve Tartışma

Kültürlerin değişimi ile şekillenen sanat yapıtları, kendi çağının özelliklerini yansıtmaktadırlar. Toplumların sanata bakış açıları, mekân ve zaman kavramlarının değişimi ile şekillenmiştir. Yaşamın her alanında oluşan etkileşim gibi seramik sanatı da birçok disiplinle iç içe geçerek şekillenmiştir. Kaybolmaya yüz tutmuş geleneksel kırkyama tekniğinin seramik eserlerde kullanılması disiplinler arası sanat etkileşiminde örnek teşkil etmektedir. Disiplinler arası etkileşimde kırkyama tekniği farklı uygulama teknikleri ile seramik sanatçıları tarafından ele alınmaktadır. Seramik sanatında kırkyama tekniği kullanımı ile birbirinden farklı iki disiplin birlikteliği oluşmuştur. Kırkyama tekniği, seramik yüzeylerde farklı teknikler ve yöntemlerle uygulanmıştır. Bunlardan ilkinde seramik yüzeyine desen aktarımı yapılarak, kompozisyon oluşturulmuştur. Diğer yöntemlerde ise seramik yüzeylerde kumaşın kendisini kullanarak ya da kırık parçalar ip vs malzemeler ile dikilerek, kintsugi tekniğinden yararlanılmıştır. Ulusların Kültürel değerlerini yaşatmada sanatçılara ilham kaynağı olan kırkyama tekniği, sanatçıların kendini ifade yönünden geliştirmesinde önemli bir araç olmuştur. Makalede kırkyama tekniğini en belirgin bir şekilde kullanan sanatçılar ele alınmıştır. Bu bağlamda sanatçılar, kırk yama tekniğini farklı biçimlerde ele alarak, seramik formlara yönelik yenilikler deneyerek genel olarak, kendi kültürlerine ait geleneksel kırkyama tekniklerinin desen, kumaş, özelliklerinden vazgeçmeyerek kırkyama tasarımlarının seramik yüzeylerde daha dinamik görünmesini sağlamışlardır.

Kaynakça

Ağatekin, E (2012). Seramik Sanatında Alternatif Bir İfade Aracı Olarak Atık Seramik Kullanımı Sanatta Yeterlik Tezi: Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik Anasanat Dalı.

Bayramoğlu, M (2013). '20. Yüzyıl Türk Resim Sanatında Geleneksel Türk Sanat Örneklerinin Etkisi, Kalemişi Dergisi, 1(2): 1-40.

- Berber Ş, Arabalı T (2021). Türkiye'deki Akademisyen Sanatçıların Eserlerinde Mini Tekstil-Mini Textile in The Works of Academician Artists in Turkey, SSDJournal Social Science Development Journal, 6 (23):53-67.
- Dal, P (2021). Parçadan Bütüne Kırkyamanın Seramik Sanatında Çağdaş Yorumlanması, Yüksek Lisans Tezi: Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Dal P, Kahraman D (2021). Yehrim Lee Özelinde, Seramik Sanatında Kırkyama Tekniği, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(122):561-573.
- Kanışken E (2018). Kintsugi: Yara İzlerinin Güzelliği, Ulakbilge, 6(21), 161-178, DOI: 10.7816
- Karadeniz Z, Önder A (2021). Çanta Formu ve Çanta Formunu Kullanan Seramik Sanatçıları, 6 (13), 119 -137
- Karatay, S (2019). Kırkyama Geleneği ve Kullanım Alanları, Journal of Arts, 2(3):141-150.
- Kazaklı, Al (2012). Kolaj Tekniğinin Takı ve Mücevher Sanatına Uygulanması. Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü Tekstil ve Moda Tasarımı Anasanat Dalı.
- Küçükçukurt, Ü (2021). Geleneksel Kırkyama Tekniği ile Üretilmiş Seccade Örnekleri ve Özellikleri, 5 (Özel Sayı 3) 253-270.
- Özpolat, F (1994).Geleneksel Kültürümüzde Kırkyama, Tekstil ve Mühendis Yayınları, 8, 45-46
- Odabaşı, E (Ed.) (2021). Kırkyama-Kırkyama Yapımı, Geleneksel Meslekler Ansiklopedisi (C. 2). Ankara: T.C. Ticaret Bakanlığı Yayını.
- Önbaşı S, Mutlu S (2018). Geleneksel Atık Değerlendirme Kırkyama. Iksad Publishing House.
- Sönmez, E. (2019). 1950'den Günümüze Sanat ve Zanaat İlişkisi. Günümüz Sanatında Kırkyama Tekniğinin Kullanımı Ve Uygulamalar. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Tan, Ö (2019). İşleme sanatının çağdaş bir malzemesi olarak seramik, Yüksek Lisans Tezi: Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Tezcan, H (2007). Topkapı Sarayı Müzesi. İstanbul: Döşemelikler, MAS Matbaacılık.

İnternet Kaynakları

- URL 1. <https://onturk.wordpress.com/2011/03/09/pazirik-kurganlari/> (Erişim Tarihi: 03.07.2023).
- URL 2. <http://www.quiltmuseum.org.uk/collections/heritage/1718-coverlet.html> (Erişim Tarihi: 25.06.2023).
- URL 3. <https://www.moma.org/collection/works/79986> (Erişim Tarihi: 10.06.2023).
- URL 4. <https://tr.pinterest.com/pin/548102217134242564/> (Erişim Tarihi: 03.07.2023).
- URL 5. <https://tr.pinterest.com/pin/316800155013912690/> (Erişim Tarihi: 25.06.2023).
- URL 6. <https://chicagomaroon.com/33029/arts/mesmeric-complex-beauty-yeesookyungs-translated-vase/> (Erişim Tarihi: 25.06.2023).
- URL 7. <https://www.gmceramicart.com/> (Erişim Tarihi: 25.06.2023).
- URL 8. <https://www.roningallery.com/artists/tomomi-kamoshita> (Erişim Tarihi: 28.06.2023).

URL 9. <https://www.vam.ac.uk/articles/jogakbo-traditional-korean-patchwork> (Erişim Tarihi: 20.06.2023).

URL 10. <https://www.theclaystudio.org/artists/yehrim-lee-resident> (Erişim Tarihi: 20.06.2023).

URL 11. <https://www.contemporaryceramics.uk/makers/susan-o-byrne/> (Erişim Tarihi: 24.06.2023).

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Birinci Yazar %50,

İkinci Yazar %50,

Çatışma Beyanı

Makalenin herhangi bir aşamasında maddi veya manevi çıkar sağlanmamıştır.

Yayın Etiği Beyanı

Bu makalenin planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.